

**BADIIY MATERIALLARDAN TASHKIL TOPGAN MILLAY
NATURMORT**

Bobomurodov Ziyodulla

Shahrisabz davlat pedagogika instituti

San 'atshunoslik kafedrasi mudiri

Qultoyeva Safina

Tasviriy san 'at va muhandislik grafikasi talabasi

Gmail:safinaqultoyeva@gmail.com

Tel:332883536

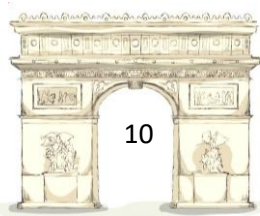
Annotatsiya: Ushbu maqolada badiiy materiallardan tashkil topgan milliy naturmort janrining mazmun-mohiyati va tasviriy san'atdagi o'rni yoritilgan. Milliy naturmortlar orqali xalqning madaniy merosi, urf-odatlar va milliy qadriyatlarini aks ettirish masalalari tahlil qilingan. Shuningdek, naturmort yaratishda qo'llaniladigan badiiy materiallarning ifodaviy imkoniyatlari, ranglar uyg'unligi va kompozitsion yechimlarning ahamiyati ochib berilgan. Maqola yosh avlodda estetik didni shakllantirish va milliy san'atga bo'lgan qiziqishni oshirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: badiiy materiallar, milliy naturmort, tasviriy san'at, kompozitsiya, ranglar uyg'unligi, estetik did, badiiy ifoda, an'anaviy san'at, madaniy meros, milliy qadriyatlar.

Аннотация: В данной статье рассматривается сущность и значение национального натюрморта, созданного на основе художественных материалов, в изобразительном искусстве. Анализируются вопросы отражения культурного наследия, традиций и национальных ценностей народа через жанр натюрморта. Особое внимание уделяется выразительным возможностям художественных материалов, гармонии цвета и композиционным решениям при создании национального натюрморта. Статья направлена на формирование эстетического вкуса и повышение интереса молодежи к национальному искусству.

Ключевые слова: художественные материалы, национальный натюрморт, изобразительное искусство, композиция, цветовая гармония, эстетический вкус, художественное выражение, традиционное искусство, культурное наследие, национальные ценности.

Annotation: This article examines the essence and significance of national still life created using artistic materials in fine arts. It analyzes the ways of reflecting cultural heritage, traditions, and national values through the still life genre. Special attention is paid to the expressive possibilities of artistic materials, color harmony, and compositional solutions in creating national still life works. The article contributes to the development of aesthetic taste and the promotion of interest in national art among the younger generation.

Key words: *artistic materials, national still life, fine arts, composition, color harmony, aesthetic taste, artistic expression, traditional art, cultural heritage, national values.*

Kirish.

Tasviriy san'at insonning estetik didini shakllantirishda, milliy qadriyatlarni anglash va saqlab qolishda muhim o'rin tutadi. Ayniqsa, naturmort janri orqali xalqning kundalik hayoti, madaniyati, urf-odatlar va milliy ruhini badiiy obrazlar vositasida ifodalash imkoniyati kengdir. Milliy naturmortlar badiiy materiallar yordamida yaratilgan holda nafaqat san'at asari, balki tarixiy va madaniy manba sifatida ham ahamiyat kasb etadi.

Naturmort janrini buyumlar orqali davr ruhini, milliy madaniyat va estetik qarashlarni aks ettiruvchi badiiy ifoda shakli sifatida baholaydi. Ayniqsa, milliy naturmortlar xalqning kundalik hayoti, urf-odatlar, an'anaviy buyumlari va madaniy qadriyatlarini ochib berishda muhim ahamiyat kasb etadi. O'zbek tasviriy san'atida milliy naturmortlar orqali lagan, choynak, piyola, non, mevalar, milliy matolar kabi buyumlar yordamida xalqning turmush tarzi va milliy ruhiyati ifodalanadi.

A. Qosimovning fikricha, milliy san'at asarlari, xususan, milliy naturmortlar yosh avlodda estetik didni shakllantirish, milliy qadriyatlarga hurmat ruhini tarbiyalash va madaniy merosni anglashda muhim pedagogik ahamiyatga ega. Shu bois, badiiy materiallardan tashkil topgan milliy naturmortlar nafaqat san'at asari sifatida, balki tarbiyaviy va ma'naviy ahamiyatga ega bo'lgan madaniy hodisa sifatida ham o'rganilishi zarur.

Shu nuqtayi nazardan, mazkur maqolada badiiy materiallardan tashkil topgan milliy naturmortlarning tasviriy san'atdagi o'ri, ularning badiiy-ifodaviy imkoniyatlari hamda milliy qadriyatlarni aks ettirishdagi ahamiyati ilmiy asosda yoritiladi.

Asosiy qism: Naturmort — bu jonsiz buyumlar tasviridan iborat tasviriy san'at janri bo'lib, unda mevalar, idishlar, ro'zg'or buyumlari, matolar va boshqa predmetlar badiiy kompozitsiya asosida tasvirlanadi. Milliy naturmort esa aynan bir xalqning turmush tarzi va milliy xususiyatlarini aks ettiruvchi buyumlardan tashkil topadi. Masalan, o'zbek milliy naturmortlarida lagan, piyola, choynak, do'ppi, atlas va adras matolari, mevalar, non kabi buyumlar ko'p uchraydi.

Bunday naturmortlarni yaratishda turli badiiy materiallardan foydalaniladi. Jumladan, rangli bo'yoqlar (akvarel, guash, moybo'yoq), qalam, ko'mir, pastel, mato, yog'och, sopol va tabiiy materiallar tasvirning ifodaviyligini oshiradi. Har bir material o'ziga xos tasviriy imkoniyatlarga ega bo'lib, asarga rang-baranglik, chuqurlik va hissiy ta'sir bag'ishlaydi. Badiiy materiallarning to'g'ri tanlanishi va ularning kompozitsiyada maqsadga muvofiq qo'llanilishi asarning estetik qiymatini belgilovchi asosiy omillardan biridir. Rangtasvirda akvarel, guash, moybo'yoq, pastel kabi badiiy materiallar ranglar uyg'unligi va badiiy ifodani kuchaytirishda muhim rol o'ynaydi. Har bir material o'zining texnik va ifodaviy xususiyatlari bilan milliy naturmortning mazmunini boyitadi.

Milliy naturmortlarda ranglar uyg'unligi alohida ahamiyatga ega. Issiq va yorqin ranglar orqali milliylik, samimiyluk va hayotiylik ifodalanadi. Kompozitsiyada

buyumlarning joylashuvi, yorug'-soya munosabatlari va faktura tasviri san'atkorning mahoratini namoyon etadi. Ayniqsa, badiiy materiallarning to'g'ri tanlanishi va mohirona qo'llanilishi naturmortning estetik qiymatini yanada oshiradi. Milliy naturmortlar yosh avlodni milliy madaniyatga hurmat ruhida tarbiyalashda ham muhim ahamiyatga ega. Ular orqali o'quvchilar va talabalar xalq amaliy san'ati, milliy buyumlar va an'analar bilan yaqindan tanishadilar.

Xulosa: Xulosa qilib aytganda, badiiy materiallardan tashkil topgan milliy naturmortlar tasviriy san'atning muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Ular xalqning madaniy merosini saqlash, milliy qadriyatlarni targ'ib qilish va estetik didni rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Turli badiiy materiallardan oqilona foydalanish orqali yaratilgan milliy naturmortlar san'at asari sifatida ham, tarbiyaviy vosita sifatida ham katta ahamiyat kasb etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Abdullayev N. Tasviriy san'at asoslari. — Toshkent: O'qituvchi nashriyoti, 2015.
2. Hasanov R., To'xtayev B. Rangtasvir va kompozitsiya asoslari. — Toshkent: Fan va texnologiya, 2018.
3. Qosimov A. Milliy san'at va estetik tarbiya. — Toshkent: Ma'naviyat, 2016.
4. O'zbekiston Milliy ensiklopediyasi. "Tasviriy san'at", "Naturmort" bo'limlari. — Toshkent, 2000–2005.
5. www.ziynet.uz (Tasviriy san'at, rangtasvir va milliy san'atga oid o'quv-uslubiy materiallar.)
6. www.ensiklopediya.uz (Milliy san'at, madaniy meros va tasviriy san'at terminlari bo'yicha ma'lumotlar.)